

livet, men dengang var alle tre partier i opposition.

Når vi i SF stadig væk fremhæver demokratiseringen af arbejdslivet og økonomien, er det altså ud fra en videreudvikling af de traditioner, som vi finder i arbejderbevægelsen og andelsbevægelsen, og når vi ønsker en demokratisering på det økonomiske område, skyldes det for det første, at vi mener, at demokrati er et mål i sig selv, og for det andet, at øget indflydelse er en forudsætning for ansvarliggørelse af de mennesker, det drejer sig om. Igen: En forudsætning for ansvar er indflydelse.

Vi kender godt en række af argumenterne imod det. De er bl.a., at der ikke er interesse for det hos lønmodtagerne, at kun få vil stemme, og at de fleste lønmodtagere slet ikke vil have indsigt i det, og i går hørte jeg nogle sige, at man ikke skal spille roulette med pensionsopsparingen.

Jeg er meget enig i, at man ikke skal spille roulette med pensionsopsparingen, men det er der vist heller ingen, der har foreslået.

Det var akkurat de samme argumenter, man fremførte for godt halvandet hundrede år siden, da bønderne skulle til at have indflydelse i Folketinget. Da sagde man også, at bønderne ikke har indsigt, og at de slet ikke interesserer sig for det.

Det viste sig også, at de i starten ikke interesserede sig ret meget for det, idet der var meget lave stemmeprocenter – f.eks. var stemmeprocenten ved folketingsvalget i 1855 på 15,8 – og hvis man indfører direkte demokrati, vil der selvfølgelig også være tale om, at stemmeprocenten i starten vil være lav. Dengang var det demokratiets spæde begyndelse, og sådan må man acceptere at det er, når man indfører demokrati.

Direkte demokrati må efter vores opfattelse også betyde, at det kun er pensionsmodtagere, der er stemmeberettigede – det er jo deres penge, det drejer sig om – og det vil sige, at det er de nuværende og de tidligere lønmodtagere, der er stemmeberettigede.

Det forekommer højst besynderligt, at arbejdsgiverne – ligegyldigt om det er de private eller de offentlige – skal sidde i fondsledelserne. Det er en slags anakronisme, på samme måde som det var en anakronisme, da man i sin tid i Landstinget havde nogle kongeudpegede ud over de folkevalgte. Det er i modstrid med demokratiets væsen.

En afgørende forudsætning for, at vi kan tale om deltagerdemokrati, er, at der foregår en offentlig debat – deri er jeg meget enig med økonomiministeren – men en forudsætning for, at en offentlig debat har nogen mening, er, at man har indflydelse. Der er ikke meget ved at diskutere tingene, hvis det, man diskuterer, ikke får konsekvenser.

Man burde f.eks. kunne diskutere spørgsmålet om forrentningstyper, hvilken forrentning der skal være tale om, men dér fremføres det ofte, at hvis der bliver indført direkte demokrati, kan man risikere, at der investeres i noget, der ikke holder.

Det vidner om en utrolig mangel på forståelse for, hvad folk selv kan finde ud af, en utrolig mangel på forståelse for, at folk rent faktisk er både voksne og modne. Tænk, hvis man sagde til os danskere: Vi har vist ikke helt forstand på det her, skal vi ikke nedlægge Folketinget eller finde på en eller anden form for indirekte demokrati?

Derfor er det efter vores opfattelse helt afgørende, at der følger indflydelse med, når man taler om offentlighed.

En anden af de diskussioner, der har været, drejer sig om spørgsmålet om, hvorvidt man skal kunne flytte fra én kasse til en anden.

Vi afviser den frie flytning – med den begrundelse, at den giver manglende solidaritet inden for den enkelte kasse, for det skal ikke være sådan, at de, der flytter, er dem, der har overskud, og som så lader de andre blive tilbage.

Omvendt er vi tilhængere af, at man i *begrænset omfang* kan stemme med fødderne og ikke kun med hovedet, og at man kan stemme med fødderne på den måde, at man inden for sin pensionskasse kan vælge friere, end man kan i dag, for den frihed, der er tale om i dag, er jo ikke en frihed, som man selv har valgt; det er en frihed, som andre har bestemt for én.

Den begrundelse for ikke at gøre noget, som både statsministeren og økonomiministeren kom med, nemlig at det er aftalestof, vedkender vi os gerne. Vi vedkender os gerne, at vi i Danmark har en aftaleform, som det er vigtigt at værne om. Det gælder ikke mindst, når det drejer sig om pensionskasser.

Men når det drejer sig om ATP og Lønmodtagernes Dyrtdsfond, gælder den begrundelse overhovedet ikke. Det er jo ikke aftalestof. Vi kunne faktisk demokratisere dyrtidsfonden med det samme, og hvis man mener, at det er